

גמ' ב"ק (ד) - קלב"מ בממון של כפרה
רב דניאל שטיין

א. גמ' כתובות (לז) - שנאמר ולא יהיה אסון ענוש יענש וכו'. והא מהכא נפקא, מהתם נפקא כדי רשעתו משום רשעה אחת אתה מחייבו, ואי אתה מחייבו משום שתי רשעיות, חדא במיתה וממון, וחדא במלקות וממון, וצריכא, דאי אשמעינן מיתה וממון, משום דאיכא איבוד נשמה, אבל מלקות וממון דליכא איבוד נשמה, אימא לא, ואי אשמעינן מלקות וממון, משום דלא חמיר איסוריה, אבל מיתה וממון דחמיר איסוריה, אימא לא, צריכא.

ב. גמ' סנהדרין (עט) - דתנא דבי חזקיה מכה אדם ומכה בהמה, מה מכה בהמה לא חלקת בה בין שוגג למזיד, בין מתכוין לשאינו מתכוין, בין דרך ירידה לדרך עלייה לפוטרו ממון, אלא לחייבו ממון. אף מכה אדם, לא תחלוק בו בין שוגג למזיד, בין מתכוין לשאינו מתכוין, בין דרך ירידה לדרך עלייה לחייבו ממון, אלא לפוטרו ממון.

ג. חי' הגר"ח על הש"ס (כתובות לב) - והנראה דשאני דין דאין מת ומשלם מדין דאין לוקה ומשלם, דממון ומלקות הרי ילפינן מקרא דשתי רשעות, והיינו דאין ב"ד מחייבין אותו בשתי רשעות, ובעינן דיהא שתי רשעות המסורות לב"ד, אבל מיתה וממון לאו מקרא דרשעה אחת ילפינן אלא מלא יהיה אסון ילפינן, והיינו דמיתה היא הפוטרת ממון דאין מת ומשלם, ולכן פוטרת גם מחיובי מעילה דאין תלוי כלל ברשעה המסורה לב"ד וכו'. ונ"ל דהנה באמת איכא נ"מ בין חייבי מלקות וממון לחייבי מיתה וממון, דחייבי מיתה הוי גזה"כ דאם אסון יהי' לא יענש והוי גזה"כ דמיתה פוטרת ממון, משא"כ בחייבי מלקות הוי הדרשא דאין אתה מחייבו משום שתי רשעיות, וא"כ תרווייהו פטרי אהדדי מלקות וממון ממלקות, אלא דלא ידעינן באיזה עונש נתחייב, וע"ז בא הקרא דארבעים יכנו לחייבו מלקות, אבל אה"נ דהגזה"כ הוי דלא נחייבו משום ב' רשעיות ושניהם פוטרים זא"ז, והיכא דמוכרחים אנו לחייבו ממון אה"נ דפטור ממלקות, משא"כ במיתה וממון.

ד. רמב"ם (פ"ג גניבה ה"א) - שכל העושה עבירה שיש בה עון מיתת בית דין ותשלומין אינו משלם אף על פי שהיה שוגג, והעושה עבירה שנתחייב בה מלקות ותשלומין לוקה ואינו משלם שאין אדם לוקה ומשלם, לפיכך אם היה שוגג או לא התרו בו משלם ואינו לוקה.

ה. גמ' מכות (ב) - ת"ר, ד' דברים נאמרו בעדים זוממין אין נעשין בן גרושה ובן חלוצה, ואין גולין לערי מקלט, ואין משלמין את הכופר, ואין נמכרין בעבד עברי וכו', ואין משלמין את הכופר, קסברי כופרא כפרה, והני לאו בני כפרה נינהו.

ו. מהר"ם לב"ק (שם) - ר"ל דאינו מפטר משום קים ליה בדרכה מיניה אלא היכא שהזיק ממון בהדי מיתה כמו שכתבו התוס' בסמוך דהיינו שהמית אחד וקרע את בגדיו וכמו שנגף אשה הרה והמית את האשה וגם יצאו ילדיה שפטרו הכתוב אם יהיה אסון באשה וגו' משום דק"ל בדרכה מיניה אף על גב דמכדי רשעתו נפקא איצטריך גם כן קרא דאם יהיה אסון דחד קרא אתא לממון בהדי מיתה וחד קרא לממון ומלקות ועיין בפרק אלו נערות אבל לענין אם חייב אדם מיתה וכופר בשביל נפש הנהרג שהמיתו כמו בשור שהשור הוא בסקילה וגם בעליו חייב כופר הכל בשביל הנפש שהמית בזה לא נפטר מטעם ק"ל בדרכה מיניה דהכל הוא דין אחד בשביל נפש הנהרג אלא מעליו הוא דפטרינן ליה.

ז. גמ' מכות (ד-ד) - מעידין אנו באיש פלוני שחייב לחבירו מאתים זוז, ונמצאו זוממין לוקין ומשלמין, שלא השם המביאן לידי מכות מביאן לידי תשלומין דברי ר' מאיר, וחכ"א כל המשלם אינו לוקה. מעידין אנו באיש פלוני שהוא חייב מלקות ארבעים, ונמצאו זוממין לוקין שמונים, משום לא תענה ברעך עד שקר, ומשום ועשיתם לו כאשר זמם, דברי ר' מאיר, וחכ"א אין לוקין אלא ארבעים. גמ'. בשלמא לרבנן כדי רשעתו כתיב, משום רשעה אחת אתה מחייבו ואי אתה מחייבו משום שתי רשעיות, אלא רבי מאיר מ"ט, אמר עולא גמר מוציא שם רע, מה מוציא שם רע לוקה ומשלם, אף כל לוקה ומשלם.

ח. רמב"ם (פ"א מעילה ה"א-ג) - אסור להדיוט ליהנות מקדשי השם, בין מדברים הקרבין על גבי המזבח, בין מקדשי בדק הבית, וכל הנהנה בשוה פרוטה מקדשי השם מעל וכו'. כל המועל בזדון לוקה ומשלם מה שפגם מן הקדש בראשו. [אור שמח (שם) - התמיה מפורסמת, הא קיי"ל בכל התורה אין אדם לוקה ומשלם וכו', לכן נראה לי דרך חדש בזה וכו', דהא דגלי קרא כדי רשעתו דאדם לוקה ואינו משלם, דוקא היכי שהממון עם המלקות אין באין על דבר אחד וכו', וכן בחובל, הלא כי חבל פחות מש"פ לוקה ג"כ, אבל תשלומין אינו רק בפרוטה, א"כ המלקות אינו על שהפסידו ממון וכיו"ב וכו' וכן בעדים זוממין אין המלקות על מה שבא התשלומין, דכי מעידין שפלוני בן גרושה ג"כ לוקין, נמצא דהמלקות רק על עדותן שקר בפני ב"ד, והתשלומין הוא על הממון שרצו להפסידו וכו', אבל היכי שהתשלומין עם המלקות שניהן באין על דבר אחד בכה"ג חד רשעה הוי, ולוקה ומשלם, כיון דליכא מלקיות בלא תשלומין, ושניהם משם אחד ודבר אחד לוקה ומשלם].

ט. גמ' כתובות (לב) - והרי חובל בחבירו דאיכא ממון ומלקות, ממונא משלם, מילקא לא לקי וכו'. הכהו הכאה שאין בה שוה פרוטה לוקה.

י. **משנה מכות (ב.)** - כיצד העדים נעשים זוממין, מעידין אנו באיש פלוני שהוא בן גרושה או בן חלוצה, אין אומרים יעשה זה בן גרושה או בן חלוצה תחתיו, אלא לוקה ארבעים.

יא. **תוס' כתובות (ל:)** - דשאני שוגג דתרומה משום דתשלומין דידיה כפרה ולא ממונא כדאמרינן במסכת תרומות (פ"ו מ"א) דאם רצה כהן למחול אינו יכול למחול משום דלא הוי ממון אלא כפרה ואפילו אוכל תרומת עצמו דלא גזל מידי משלם כפרה לעצמו וחומש לכהן ולכך לא שייך קים ליה בדרכה מיניה לפוטרו מכפרה.

יב. **תוס' רבינו פריץ ב"ק (מג.) ד"ה מאי לאו** - א"נ אי לית ליה מה לפרוע הכופר צריך לחזור עד שיביא כפרתו ואי לא יש עונש עליו, אבל אי דמים פטור כי לית ליה.

יג. **תוס' רבינו פריץ ב"ק (מג:) ד"ה כגון שהצית** - ותירץ הר"ם דכיון דדמי הנהרג דהכא היינו בתורת דמים ותשלומין בעלמא נינהו כשאר נזיקין הלכך שייך בהו שפיר קלב"מ דהא לעיל דלא שייך פטור בקלב"מ לענין דמי הנהרג היינו דוקא לענין כופר דכופר כפרה הוא ואפילו לית ליה נכסי מוטל עליו החיוב הלכך הו"ל כי הא דאמר בשבת (צד.) שגג על האוכלין והזיד על הכלי דחייב חטאת ולא דמפטר מן החטאת בקלב"מ כיון דבכפרה איתיה.